

... alebo o voluntaristickom barbarstve a racionalistickej civilizácii.

Dobre, aby sme nad tým zbytočne nedumali celý čas: MTD znamená „moralisticko-terapeutický deizmus“. Tento pojem zaviedli sociológovia Christian Smith a Melinda Lundquist Dentonová a označili ním prevládajúci druh súčasného západného náboženstva, vrátane „kresťanstva“. V podstate sa kryje s našim známym cukríkovým kresťanstvom (úvaha 339). Ale prv, než sa k nemu dostaneme...

Človek je charakterizovaný dvoma jedinečnými schopnosťami: rozumom a slobodnou vôľou. Ide o to, ktorú z nich dá do popredia.

Racionalizmus dáva do popredia rozum: najprv poznať, porozumieť, pochopiť – a potom na základe toho konať.

Voluntarizmus uprednostňuje vôľu: ja to tak chcem, preto sa musí realita prispôbiť mojej vôli, môjmu rozmaru.

Voluntarizmus je otcom toho, čo nazývame *barbarstvom*. Možno ste na internete videli zábery bojovníkov ISIS, ako rozbíjali neoceňiteľné artefakty v múzeách a hovorili ste si v duchu: to sú ale barbari! Barbar je človek, ktorý v prvom rade *nerozumie*. Nevidí celok, nevidí vzorec, nevidí systém, nevidí *veľký obraz*. Je ako *návštevník v CERN-e: vidí divné potrubia, blikajúce obrazovky, čudné klávesnice, svetielka, ciferníky a lesklé stroje, ale nerozumie im. Tam, kde vedec vidí obdivuhodný stroj, on vidí iba chaos a zmätok vecí, ktoré nechápe*. To samo osebe nie je problém. Nevedomosť je odstrániteľná. Barbarom sa človek stáva až po tom, čo odmietne či sa ani nepokúsi *porozumieť*. Namiesto toho sa pokúsi vtlačiť miestu odtlačok svojej vôle, chcenia, rozmaru,... *A tak rozbije sochy, ktoré mu nepasujú, vytrhne zo steny káble, aby si nimi zaviazal batož, do ktorého uložil nalámané ciferníky, lebo sa tak pekne leskli – a nakoniec z kníh urobí oheň, na ktorom si opečie myš lapenú do pasce z rozbitého monitora a má pocit, že aký je úžasný a nadradený všetkému ostatnému, lebo všetko podriadil svojej vôli, ovládol to, porazil, víťazil nad tým. On je víťaz, šampión, vrchol všetkého! Presne ako keď sa v Homérovej Odyssei kyklopovi Polyfémovi chváli vskutku *barbarský* kráľ Odysseus: „My jsme — s pýchou to říkám — lid vladaře Agamemnona, jehož sláva je vskutku teď největší pod širým nebem, neboť takové město on vyvrátil, tolik on lidí zahubil.“*

Racionalizmus je otcom civilizácie. Je ako vedec v CERN-e, ktorý roky tvrdo študoval, aby porozumel vede, ktorá sa tam robí a zariadeniam, ktoré sa tam používajú. A potom pride, zosúladi seba a svoju vôľu s týmto celkom – a stane sa súčasťou niečoho omnoho väčšieho, úchvatnejšieho a ohromujúcejšieho, než by bol sám osebe. Prežíva vzrušenie, šťastie, radosť, naplnenie, ktoré by sám, mimo tohto celku, nikdy neprežil. O tomto skutočná civilizácia je.

Kresťanstvo je vo svojej podstate *racionalistické*. Neprekvapuje teda, že je otcom Západnej civilizácie, najrozvinutejšej, aká doteraz povstala.

Súčasný sekularizmus je vo svojej podstate *voluntaristický*. Sudca amerického najvyššieho súdu Anthony Kennedy definoval dnešný sekulárny ideál takto: „V srdci slobody je právo definovať si svoj vlastný koncept existencie, zmyslu, vesmíru a mystéria ľudského života.“ Podobne hovorí filozof Charles Taylor: „Každý má právo vytvoriť si vlastnú formu života, založenú na svojom vlastnom chápaní toho, čo je skutočne dôležité alebo hodnotné.“ Ja sám som stvoriteľom svojho vlastného Vesmíru. Ja sám určujem, aký bude. Len odo mňa závisí, či Vesmír je večný alebo stvorený, či v ňom jestvuje Boh alebo nie, ja určujem, čo je dobro a čo zlo, ja určím, či som mužom, ženou, polyamorom alebo útočnou helikoptérou. Presne podľa slov Katechizmu: „[človek] chcel byť „ako Boh“, ale „bez Boha a [uprednostnený] pred Bohom, a nie podľa Boha“

(KKC 398)

Neprekvapuje preto, že sekularizmus je otcom úpadku a barbarstva: „*Takýto stav mysle sa približuje stavu známemu ako barbarstvo. ... Barbari sú riadení len svojou vôľou k moci a o tom, čo ničia, nič nevedia a ani im na tom nijako nezáleží. Podľa tohto štandardu napriek svojmu bohatstvu a technologickej vyspelosti na modernom Západe žijeme v barbarizme, hoci si to neuvedomujeme. Naši vedci, naši sudcovia, naši vládcovia, naši učenci a naši spisovatelia - všetci pracujú na zničení viery, rodiny, rodu, dokonca toho, čo znamená byť človekom. Naši barbari vymenili zvieracie kožušiny a oštepny minulosti za značkové obleky a smartfóny.*“ (Rob Dreher)

Ideálnym „náboženským“ prejavom tohto sekulárneho voluntaristického barbarstva – ak už nejaký vo svojom svete chceme mať – je *new age*. Jedna z jeho protagonistiek, Shirley MacLainová, na otázku: „Keby ste zomreli a stáli pred Bohom a on by sa vás opýtal, prečo by vás mal nechať ísť do neba, čo by ste odpovedali?“ odpovedala, že v žiadneho takého Boha neverí. Nepovažuje sa za zodpovednú žiadnej vyššej moci. Ona sama je „*bohóm svojho vlastného sveta*.“ Dokonale sekulárne, dokonale barbarské...

Sú ale ľudia, ktorí v tomto svojom svete bez Boha a mimo Boha chcú mať aj naďalej pocit, že sú kresťanmi. Je ich veľa, sú ich plné kostoly, v západnom svete predstavujú podľa niektorých štatistík až hrozivých 99,5% z tých, ktorí sa ku kresťanstvu hlásia. Ich vôľbou je potom práve MTD.

MTD je náboženstvo s veľmi jednoduchým krédom:

1. Existuje Boh, ktorý stvoril a riadi svet a dozerá na život človeka na Zemi.
2. Boh chce, aby ľudia boli navzájom k sebe dobrí, milí a féroví, tak ako to učí Biblia a väčšina svetových náboženstiev.
3. Ústredným cieľom života je byť šťastný a mať zo seba dobrý pocit.
4. Boh nemusí byť v živote človeka zvlášť prítomný, okrem prípadov, keď je potrebný pre vyriešenie nejakého problému.
5. Dobrí ľudia po smrti idú do neba.

Prvý bod je úplne v poriadku. Naozaj takýto Boh jestvuje. Hoci – kde je Kristus? Vykúpenie? Chýba, že?

Aj druhý bod je do istej miery v poriadku, ale zďaleka nie úplne. Boh nás volá k zbožšteniu, k účasti na Sebe, na svojom Trojičnom živote. Trojica je z tohto pohľadu vrcholom civilizácie. Je najvyšším vzorcom, do ktorého sú (ako by povedal Douglas Adams) votkané vzorce a zmysly „*života, Vesmíru a vôbec*.“ Vrcholom civilizácie a vrcholom ľudstva je spoznanie tohto vzorca, zosúladenie sa s ním, votkanie do tohto vzorca (mocou Boha, ktorý presne k tomuto človeka pozýva) a následne „*dokonálny život s Najsvätejšou Trojicou, toto spoločenstvo života a lásky s ňou, s Pannou Máriou, s anjelmi a so všetkými blaženými [ktorý] sa volá „nebo“*.“ (KKC 1024). To je omnoho, omnoho viac, omnoho úžasnejšie, než byť len „dobrí, milí a féroví“ ľudia!

Tretí bod je ústredným bodom celého vyznania MTD. V ňom totiž ja, svojou vôľou a svojim chcením určujem, čo sa mi páči a čo nie, čo chcem a čo nie. Moja vôľa, moje túžby, moje pocity, moje nálady, moje vášne, moje chcenie sú rozhodujúce. Zmyslom môjho života je hľadať pohodlie, pôžitky, užívanie si, príjemnosť, prežiť pohodlný a príjemný život, uspokojiť svoje rozmary a želania, prežiť život plný všetkých potešení a radosí, ktoré si môžem dopriať a ktoré sa mi páčia. Ja som skutočným pánom a bohom svojho sveta, svojho života. To je jedna z definícií ťažkého smrteľ-

ného hriechu, vedúceho k zatrateniu: „*Smrteľný hriech – vážnym prestúpením Božieho zákona – ničí v srdci človeka lásku. Odracia človeka od Boha, ktorý je jeho posledným cieľom a jeho blaženosťou, a to tým, že človek dáva prednosť nejakému nižšiemu dobru pred Bohom.*“ (KKC 1855) Čo sa odráža na ďalšom bode...

Štvrtý bod definuje miesto Boha v mojom vesmíre: pomocník, sluha. Nieкто, kto je tu na to, aby plnil moje žiadosti, napomáhal mojim túžbam, slúžil mojim záujmom, bol k dispozícii na zavolanie ako technik pohotovosti z plynární či vodární. Keď potrebujem, zavolám, Boh splní a tým to zhaslo. Niektorí aspoň akože „zaplatia“ tým, že ráno a večer odmrmlú nejaký oščenáš a v nedeľu sa unúvajú do kostola (či pred kostol na lavičku), väčšina (90%) ani to nepovažuje za potrebné... „*Týmto hriechom človek dáva prednosť sebe samému pred Bohom a tým pohŕda Bohom: zvolil si seba proti Bohu, proti požiadavkám svojho stavu ako stvorenia, a teda aj proti svojmu vlastnému dobru.*“ (KKC 398) Žiadne poznanie a porozumenie viery (porov. C. Tresmontant), žiadna láska, ktorá nás podľa slov Písma vtvára do civilizácie samého Boha (1Jn 3,24; 4,16). Len ja, moja pýcha, moje sebecko, moja vôľa, moje chcenie – a Boh, ktorý alebo bude mojim sluhom, alebo Ho odmietnem úplne a v *mojom vesmíre* pre Neho viac nebude miesta...

Piaty bod potom tento postoj už len završuje. Kto je to „dobrý človek“? Kto o tom rozhodne? Boh? Písmo? Nevesta – Cirkev? Ani náhodou. O tom rozhodujem JA! Ľudia, ktorí žijú svetelné roky ďaleko od Boha, od kresťanstva, od Cirkvi, znova a znova hovoria: „Ja nemám hriechy,“ „Nikomú nič zlé nerobím,“ „Ja mám čisté svedomie,“ „Ja si všetko plním, všetko dodržiavam,“... Ak narazia na niečo v Písme alebo v učení Cirkvi, čo im nesedí, povedia: „To podľa mňa potrebné nie je,“ „To sa nedá,“ „Nemám na to čas,“ – a tým je to vybavené. Oni, ako opravdiví *bohovia svojho vesmíru*, usúdili a stanovili, čo je dobré a čo zlé, čo treba a čo nie, Bohu už nezostáva nič iné, než sa podriaadiť. Keď zomrú, samozrejme, že pôjdu rovno do Neba, boli predsa dobrí ľudia, majú na to právo, nárok, zaslúžia si to, Boh ich tam vpustí *musí*, inak by bol hrozne zlý a nespravodlivý – teraz, keď Mu už vysvetlili, čo je dobro a čo zlo, čo sa musí a čo nie, v čom to v Písme povedal dobre a v čom sa šeredne zmýlil! A tak znova a znova počúvame, že „ved' to bol dobrý človek, do kostola síce nechodil, ale inak bol dobrý, určite je už v Nebi...“ – prípadne sa to ani vôbec nerieši. Každý, kto zomrie, je automaticky „v nebi“ a „už mu je lepšie“, iná možnosť ani nejestvuje, nie v našej sekulárnej spoločnosti, kde sa predsa nezabíjame (okrem nenarodených detí, chorých a starcov), ani neokrádame (leďa ak v robote a štát na daniach, ale to je normálne, to robia všetci), do nikoho sa nestaráme, s nikým nič nemáme (to berieme ako chválu a zásluhu, nie ako nedostatok a hriech!), nikomu nič zlé neprajeme (okrem suseda a politikov, ale tí si to zaslúžia, to je v poriadku), nikomu neublížujeme (síce poohovárame, ale to len pravdu, aj oklameme, ale to len keď sa musí, aj sa nahneváme, ale aj to sa musí, takže to nie je ubližovanie; alkohol, mlátenie ženy a detí a podoba sa neráta, to je v pohode a čo koho do toho). Všetci sme teda dobrí ľudia, Boh by mal byť vďačný za to, že sme takí dobrí a za odmenu, že sme takto skvelo žili, nás samozrejme musí vziať hneď a rovno do Neba! Je to takpovediac Jeho povinnosť a my na to máme jasný nárok!

V niektorých „kresťanských“ cirkvách sa to vyznáva úplne úradne, oficiálne a otvorene – rôzne verzie *evanjelia prosperity* od čias Jána Kalvína a „protestantskej pracovnej etiky“ až podnes.

Inde – aj medzi formálnymi „katolíkmí“ – sa to zase vyznáva neoficiálne, ale zato prakticky a pevne. Iste, všetci chápú, že na omši farár proste *musí* hovoriť to, čo mu Cirkev nariaďuje (je za to platený), alebo to, čo je v Písme Svätom napísané (patrí to k omši, tak čo už) – ale to je len formalita. *Asi ako keď na dožinky idú ľudia do sprievodu v kroji a potom ho odložia a ďalej chodia v džínsoch a tričku.* Aj tu je to súčasť tradície, folklóru, prežitého, ale patrí to k omši, tak nech to tam je. Vypočujeme si to, samozrejme. Ale rovnako samozrejme, že podľa toho žiť ani konať nebudeme – *ani v kroji predsa po skončení dožinkového sprievodu*

nechodíme! Ak sa farár svojej *folklórnej úlohy* zhostí dobre, predvedie dobré predstavenie a zbytočne to nepreháňa (čiže v praxi: radšej hovorí o zvieratkách, než o Božom slove a učení Cirkvi a svätých) – odmenia ho uznaním: „Otče, to bola dobrá kázeň!“ Ak to nezvládne, pošlú sťažnosť na biskupstvo, kde kňaza tvrdo obvinia z nehoráznosti, ako je citovanie Písma a Katechizmu, či rozoberanie pápežských dokumentov... Ved' uznajte – slovami istej ženy – koľko námahy a úsilia ju to stojí, aby si zoči voči takémuto strašnému tlaku vôbec zachovala svoju (MTD, samozrejme) vieru!

Ako hovorí štatistika KBS, 90% katolíkov nakoniec nerieši ani to. Do kostola proste nechodia a basta. Vo svojom vesmíre si totiž stanovili, že to vôbec potrebné nie je. Stále sú ale, samozrejme, dobrí ľudia a dobrí katolíci (nie ako tie babky, čo hneď po omši pred kostolom ohovárajú!) Preto vo svojom vesmíre tiež stanovili, že ich boh, ktorého si doň stvorili, ich samozrejme hneď po smrti vezme k sebe do neba a náležite za tak úchvatný a čistý život odmení.

Tak čo, sme MTD?

Aj keby nie, viac alebo menej sme MTD ovplyvnení všetci.

Aj biskupi, ktorí chcú mať (mnohí) hlavne pokoj, kľud, „plné kostoly“ a „pekné birmovky“ (čo na tom, že plné bezbožníkov).

Aj kňazi, ktorí keď osamotení a opustení cúvnu pred tlakom sveta a kostolnej väčšiny, tak sa utešia v duchu: No ved' to nakoniec nie sú až takí zlí ľudia, ved' sa už nad nimi nejako ten Pán Boh zľutuje...

Aj veriaci, ktorí vyjdú z kostola a podriadia sa MTD väčšiny a ďalej žijú ako „normálni katolíci“, tak ako „všetci ostatní“ a sú spokojní, pretože sú predsa ako „všetci ostatní katolíci“, takže sú v poriadku, nie? Vždy to tak bolo dobré, tak prečo by to nebolo dobré a nestačilo aj teraz?

Ale ako hovorí Ježiš: „*pravda vás vyslobodí.*“ (Jn 8,32) Jeho príkaz, pozvánka, návod a vysvetlenie platia stále a nič sa na nich nezmenilo: „*Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje. A kto miluje mňa, toho bude milovať môj Otec; aj ja ho budem milovať a zjavím mu seba samého.*“ (Jn 14,21) Stále platí, že spasení sú „*maličké stádo*“ (Lk 12,32), pretože „*tesná je brána a úzka cesta, čo vedie do života, a málo je tých, čo ju nachádzajú*“ (Mt 7,14) a preto platí aj Ježišova výstraha: „*Beda, ak vás budú všetci ľudia chváliť, lebo to isté robili ich otcovia falošným prorokom!*“ (Lk 6,26)

Amen.

Váš Inky